

לפרשת ויחי (1)

א. הפרשה האחרונה בספר בראשית. יעקב על ערש דוויו, מברך את בניו: לחלקם הוא מלמד תוכחה וכאב, לחלקם מעביר אהבה ותקווה. בברכתו לבני יוסף הוא בוחר בצעיר על פני הבכור - מסורת משפחתית, כנראה. הוא נפטר במצרים אך נקבר בכנען. גם יוסף מת, ואיתו מסתיימת תקופה.

ב. וַיִּקַּח יוֹסֵף, אֶת-שְׁנֵיהֶם--אֶת-אֶפְרַיִם בְּיָמֵינוּ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל, וְאֶת-מְנַשֶּׁה בְּשִׁמְאֵלוֹ מִיְמֵינֵי יִשְׂרָאֵל; וַיִּגַּשׁ, אֵלָיו. וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת-יָמֵינוּ וַיִּשְׁתַּעַל-רֹאשׁ אֶפְרַיִם, וְהוּא הִצְעִיר, וְאֶת-שְׁמָאלוֹ, עַל-רֹאשׁ מְנַשֶּׁה: שְׂכַל, אֶת-יָדָיו, כִּי מְנַשֶּׁה, הַבְּכוֹר. וַיִּכְרֹף אֶת-יוֹסֵף, וַיֹּאמֶר: הֲאֵלֶיהֶם אֲשֶׁר הִתְהַלְכּוּ אַבְתִּי לְפָנָיו, אַבְרָהָם וַיִּצְחָק--הֲאֵלֶיהֶם הִרְעָה אֹתִי, מֵעוֹדֵי עַד-הַיּוֹם הַזֶּה. הַמְלֶאֶךְ הִגָּאֵל אֹתִי מִכָּל-רָע, יִכְרֹף אֶת-הַנְּעָרִים, וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי, וְשֵׁם אַבְתִּי אַבְרָהָם וַיִּצְחָק; וַיִּדְגֹּג לְרֹב, בְּקִרְבֵּי הָאָרֶץ. וַיִּרְא יוֹסֵף, כִּי-יִשְׁתַּעַל אָבִיו יָד-יָמֵינוּ עַל-רֹאשׁ אֶפְרַיִם--וַיִּרַע בְּעֵינָיו; וַיִּתְמַךְ יָד-אָבִיו, לְהִסִּיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ-אֶפְרַיִם--עַל-רֹאשׁ מְנַשֶּׁה. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אָבִיו, לֹא-כֵן אָבִי: כִּי-זֶה הַבְּכוֹר, שֵׁם יָמֵינֶךָ עַל-רֹאשׁוֹ. וַיִּמָּאֵן אָבִיו... [בראשית מח, 13 - 19]

ג. מימי בראשית, שרשרת של בחירות כנגד הזרם - החלש, הצעיר, הנחות, דוקא הוא הנבחר, ואילו הבכור, החזק, משלם את המחיר: קין נשלח לחיי נדודים, ישמעאל מגורש למדבר, עשו נדון למחסור באהבת אם. מכיוון שהדפוס הזה נותן תקווה למעוטי הכח, חשוב לזכור ולהזכיר: העובדה שאני חלשה, לא מלמדת בהכרח שאני גם צודקת...

ד. בורא קין / דרור פימנטל

אָבִיו

שֶׁל קֵיץ, אֶחָיו

הַכַּחוּס שֶׁל

הַבָּל

שְׁנֵי בָנֵי יַחֲדָיִךְ

הֵיוּ בְּשִׂדָה לְהִלָּל

שְׂמִיךְ וְאֶתָּה

לָמָּה לֹא עָנִיתְּ לְבִטְחֶיךָ?

בִּרְאָה שְׂנֵאָה

בִּרְאָה קִנְיָה

אֶתָּה.

מִי אֹת קֵיץ

יְתוֹ בָּךְ.